

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Eilandsraad van het
Openbaar Lichaam Bonaire
Kralendijk
Bonaire

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van het Openbaar Lichaam Bonaire (hierna "OLB"), gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Kunnen wij geen oordeel geven over de getrouwheid van de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van het OLB. Vanwege het belang van de aangelegenheden beschreven in de paragrafen "De basis voor onze oordeelonthouding betreffende de getrouwheid". Wij zijn niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren.
- Kunnen wij geen oordeel geven over de financiële rechtmatigheid van de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van het OLB. Vanwege het belang van de aangelegenheden beschreven in de paragrafen "De basis voor onze oordeelonthouding betreffende de financiële rechtmatigheid van de totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties". Wij zijn niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, te kunnen baseren.

De jaarrekening 2020 bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de rekening van baten en lasten over 2020;
- de staat van bijzondere uitkeringen; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving, andere toelichtingen en bijbehorende staten.

De basis voor onze oordeelonthouding

Getrouwheidsfouten

Er bestaan fouten met betrekking tot de volgende posten:

1. Materiële vaste activa

In 2020 zijn er ten laste van de bestemmingsreserves ICT en vervoermiddelen investeringen gedaan voor een totale waarde van afgerond USD 653.000. De investering in ICT hebben betrekking op de aanschaf van diverse printers met een totale waarde van afgerond USD 123.000. De investering in het wagenpark

heeft betrekking op de aanschaf van 18 vervoermiddelen, ten behoeve van het gebruik bij diverse directies en afdelingen van het OLB. De totale aanschafwaarde van de vervoermiddelen bedraagt afgerond USD 471.000. De bestemmingsreserves zijn een verdeling uit de resultaten uit voorgaande begrotingsjaren en worden bij raadsbesluit vastgesteld. Ze zijn voorbestemd voor bijzondere projecten, derhalve zijn bovengenoemde investeringen ook verantwoord ten laste van de daarvoor gevormde bestemmingsreserves, dit met als gevolg dat er geen activering van de materiële vaste activa heeft plaatsgevonden in 2020 om er met ingang van het jaar 2021 duurzaam conform de levensduur van het actief op af te schrijven. Daarnaast zijn er voor het thuiswerkend personeel als voorzorg tijdens de Covid-19-pandemie een aantal laptops en bijbehorend randmateriaal aangeschaft voor een bedrag van afgerond USD 59.000. Ook deze automatiseringsmiddelen zijn niet geactiveerd in 2020.

2. Kortlopende schulden

Kosten die in het boekjaar 2021 zijn verantwoord met betrekking tot het begrotingsjaar 2020 zijn voor een totaalbedrag van afgerond USD 26.000 niet verantwoord als “nog te betalen bedragen”.

Getrouwheidsonzekerheden

Er bestaan onzekerheden met betrekking tot de volgende posten:

1. Materiële vaste activa

Er bestaat geen zekerheid omtrent de juistheid van de geactiveerde investeringen voor een totaalbedrag van afgerond USD 9.520.000, ontleend aan een opgave ter zake van het Rijksvastgoedbedrijf, met betrekking tot de uitvoering van het Schoolhuisvestingsplan Bonaire.

Per balansdatum dient als gevolg van het gereedkomen van het project inzake de renovatie van de Chachacha/Vissers Pier te worden geactiveerd. Er bestaat een onzekerheid ten aanzien van de nieuwe waarde van deze activa die wij niet kunnen kwantificeren.

2. Financiële vaste activa

Er bestaat geen zekerheid over de juistheid van de waardering van de deelnemingen vanwege het ontbreken van gecontroleerde jaarrekeningen over het jaar 2020. De betreffende deelnemingen zijn per 31 december 2020 opgenomen voor afgerond USD 6.251.000.

3. Belastingvorderingen

Er bestaat geen zekerheid over de waardering van de belastingvorderingen per 31 december 2020, in verband met mogelijke oninbaarheid. Deze vorderingen zijn op de balans opgenomen voor afgerond USD 20.530.000. In het kader van het voorzichtigheidsprincipe alsook door het teruglopen van de belastingontvangsten als gevolg van de Covid-19-pandemie is in 2020 een bedrag van afgerond USD 934.000 extra voorzien. Dit heeft geleid tot een voorziening dubieuze debiteuren op de balans voor een bedrag van afgerond USD 7.288.000.

4. Niet uit de balans blijken verplichtingen

Er bestaat geen zekerheid over de volledigheid van de post “niet uit de balans blijken verplichtingen”. Door het OLB worden overzichten bijgehouden van zowel de contractuele verplichtingen als de verplichtingen uit hoofde van rechtszaken waar het OLB financiële risico's loopt. De volledigheid van de in deze overzichten opgenomen verplichtingen is niet vast te stellen wegens ontoereikende interne beheersingsmaatregelen. In de jaarrekening worden de juridische zaken en de contractuele verplichtingen toereikend toegelicht.

5. Belastingontvangsten, erfpacht en lig-, loods- en meergelden

Intern is er geen beleid opgesteld om de derden gegevens te controleren en evenmin zijn er verantwoordingen opgemaakt over de in dat kader verrichte werkzaamheden. Daarnaast ontbreekt het aan interne controles bij de afdelingen en diensten, die met de heffing zijn belast. Over de volledigheid van de heffing door het OLB van lokale belastingen en retributies bestaat vooralsnog onzekerheid over de volledigheid van deze opbrengsten. De opbrengsten 2020 bedragen afgerond USD 10.321.000 voor belastingen, afgerond USD 2.512.000 voor erfpacht en afgerond USD 579.000 voor lig-, loods en meergelden.

De basis voor de oordeelonthouding betreffende de financiële rechtmatigheid van de totstandkoming van verantwoorde baten en lasten en balansmutaties

De genoemde onzekerheden zoals hiervoor vermeld hebben tevens betrekking op de financiële rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties.

De toekenning van de geselecteerde subsidies voor het begrotingsjaar 2020 vond niet plaats binnen de wettelijke vastgestelde indieningstermijn, dit ondanks het tijdig indienen van de subsidie aanvragen door de stichtingen. Echter hebben wij eveneens vastgesteld dat de behandelingstermijn van de subsidies langer duurt dan wettelijk is bepaald, waardoor de toekenningen van de subsidies niet vóór de uiterlijke datum zijn geschied. Artikel 5 lid 2 van de subsidieverordening schrijft voor dat uiterlijk 1 juli een beslissing wordt genomen door het Bestuurscollege. Dit leidt tot een rechtmatigheidsfout van afgerond USD 1.756.000. Dit bedrag is inclusief USD 1.516.000 dat aan Selibon wordt verstrekt in het kader van de beheersovereenkomst die het OLB en Selibon met elkaar hebben. Deze overdracht valt niet direct onder de subsidiebeschikking 2000. De subsidieaanvragen voldoen inhoudelijk aan alle formele voorwaarden om in aanmerking te komen voor een subsidie. Tevens blijkt dat de subsidietoekenningen zijn goedgekeurd en voorzien van een zorgcontract. De oorzaken van het uitlopen van de behandelingsperiode, waardoor de datum van 1 juli niet wordt gehaald, kunnen verschillen. Wellicht dienen de oorzaken geanalyseerd te worden en de wettelijke termijn mogelijk worden herzien.

Wij zijn onafhankelijk van het OLB zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden

Wij vestigen de aandacht op de in de jaarrekening opgenomen overzicht “Kosten in verband met Covid-19”.

Om de impact van de gevolgen van de Covid-19-crisis op te vangen heeft het OLB een bedrag van USD 2.269.913 gereserveerd. Tevens heeft het OLB in het jaar 2020 via het ministerie van BZK een totaalbedrag van USD 2.657.686 in de vorm van bijzondere uitkeringen mogen ontvangen. Een totaal te besteden bedrag van USD 4.927.599 in het kader van de Covid-19-maatregelen. Het OLB heeft een totaalbedrag van USD 2.002.627 aan noodsteunmaatregelen uitgegeven. Wij hebben vastgesteld dat de verantwoorde uitgaven in lijn liggen met de uitgaven die noodzakelijk waren voor het bestrijden van de pandemie. De grootste posten hierbij betroffen de geleverde diensten in het kader van de repatriëringsregel van gestrande reizigers en de verplichte quarantaine voorzieningen voor een totaalbedrag van USD 751.291. Deze kosten zijn gemaakt naar aanleiding van de maatregelen welke door de overheid zijn aangekondigd inzake de gestrande reizigers en noodzakelijke quarantaine voorzieningen. Wij hebben vastgesteld dat het Bestuurscollege ten aanzien van deze bestedingen een kaderbeleid heeft opgesteld met toereikende richtlijnen en procedures voor het toekennen van de bekostiging aan belanghebbenden. De wijze van de

besteding van deze specifieke uitgaven is vastgesteld in onder andere het BC-besluit van 13 mei 2020, inzake het plafond tegemoetkoming ingezetenen buitenland.

Ten aanzien van de vanuit het ministerie van BZK beschikbaar gestelde middelen zijn er niet in alle gevallen voorwaarden dan wel eisen in de beschikkingen opgenomen en waren deze middelen in de vorm van een verhoging van de vrije uitkeringen aan het OLB ter beschikking gesteld. Wij hebben in dit kader vastgesteld dat het Bestuurscollege ten aanzien van deze besteding van de middelen in het kader van noodsteun en voedselpakketten een kaderbeleid heeft opgesteld met toereikende richtlijnen en procedures voor het toekennen van deze noodsteun en de bekostiging. De wijze van besteding van deze specifieke uitgaven is voornamelijk vastgesteld in de BC-besluiten van 23 maart (maatregelen sociaal domein in verband met de noodsituatie n.a.v. Covid-19-pandemie) en 17 juni 2020 (projecten kinderen en ouderen gericht op armoedebestrijding). Wij stellen vast dat de middelen die beschikbaar zijn gesteld in het kader van deze noodsteunmaatregelen ter waarde van USD 766.810, juist en rechtmatig zijn besteed, conform het kaderbeleid en de BC-besluiten en nadere procedures en richtlijnen, die hiervoor bestemd waren. Het verdient echter wel aanbeveling om het aanvraag- en toekenningsproces van de noodsteun vast te leggen in de vorm van een procesbeschrijving, waaruit de toereikende interne controlemaatregelen blijken, ten aanzien van het mitigeren van mogelijke risico's van oneigenlijke toekenning van de noodsteun. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Materialiteit

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% van de kosten zijnde afgerond USD 465.000. Voor onzekerheden bedraagt deze tolerantie 3% van de kosten ofwel afgerond USD 1.394.000. Hierbij hebben wij de werkzaamheden voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid uitgevoerd middels de uitvoeringsmaterialiteit ad afgerond USD 372.000. De differentiatie tussen de goedkeurings- en de uitvoeringsmaterialiteit betreft een ingebouwde zekerheidsmarge van de accountant die onder anderen gebaseerd is op de in de accountancysector geldende richtlijnen alsmede risicoanalyse en professionele oordeelsvorming.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- de beleidsverantwoording;
- de paragrafen.

Vanwege het belang van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf "De basis voor onze oordeelonthouding betreffende de getrouwheid en de financiële rechtmatigheid" zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba is vereist.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Bestuurscollege van het OLB is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de beleidsverantwoording en de paragrafen in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuurscollege voor de jaarrekening

Het Bestuurscollege van het OLB is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen van het OLB.

Het Bestuurscollege is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Het is onze verantwoordelijkheid om op grond van de opdracht van de Eilandsraad van het OLB de controle als bedoeld in artikel 38, derde lid, van de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba uit te voeren en een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, uitvoeringstijdstip en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze controle professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit het:

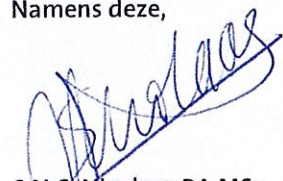
- identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het OLB.
- evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het OLB en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Willemstad, 12 mei 2021

Stichting Overheidsaccountantsbureau

Namens deze,

S.N.C. Nicolaas RA MSc
Manager

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

SOAB | We know government.